

Dimissionstale - Gribskov Gymnasium 2010

Hjertelig til lykke med jeres eksamen.

For nogle uger siden sad jeg på terrassen og tænkte på jer, mens jeg lavede stikord til denne tale til jer, studenter. Jeg tænkte på, hvordan mange af jer netop samtidig sad eller lå i haven med noter og bøger til sidste fag - og en cola eller en kop kaffe inden for rækkevidde. Og jeg forestillede mig, hvordan I drømte jer væk fra dem og ind i fremtiden og ud i verden. I drømte om studenterhuer og -fester – og en frihed fra det åg enten at læse meget eller at have en dårlig samvittighed over ikke at få det gjort.

Netop hjemkommet fra en spændende studietur i Kina med en gruppe lærere fra skolen forsøgte jeg - trods mange nye indtryk fra et ubeskriveligt kulturmøde - at samle mine tanker om jer, der nu sidder her i vores flotte kultursal og lyser af glæde, af livsenergi og af uovervindelighed.

En epoke er slut, og jeg ved, at I, trods lettelsen over at det hele er overstået og med udsigten til en festlig dag, også kan mærke et lille stik af vemod, når I nu om godt halvanden times tid drager ud i friheden med ryggen til bygningen på Østergade 52, som har dannet rammen om jeres sidste tre år i skolesystemet.

Om lidt skal I nemlig dimitteres fra Gribskov Gymnasium, vores lokale gymnasium der har en vision om at være det åbne og rummelige gymnasium, der spænder fra det lokale til det globale.

Dimission betyder at sende bort, bort fra skolen og ud i livet. Ud i dét, den svenske filminstruktør Ingmar Bergman i filmen "Fanny og Alexander" omtaler som den lille verden og den store verden.

Den lille verden/det lokale kender I, så jeg vil i min tale til jer her i dag fokusere på det globale og dét at drage ud i den store verden.

Kineserne sendte i første halvdel af 1400-tallet 7 flåde-ekspeditioner ud i verden – så langt som til Afrikas østkyst. Men så var det også slut, for kineserne opfattede deres land som "riget i midten", dvs. de opfattede sig selv som repræsentanter for den mest ophøjede kultur i verden og fandt ikke på rejserne noget, der kunne være

af værdi for dem, ligesom de heller ikke så nogen idé i at udbrede kinesisk kultur. Ja, de var ligefrem bange for, at deres kulturelle harmoni skulle blive forstyrret. Og så var der ellers lukket i 500 år, indtil starten af 1900-tallet. På det tidspunkt havde verden uden for Kina bevæget sig og udviklet sig på alle måder. Landet var kørt bagud og kineserne begyndte at få øjnene op for betydningen af åbenhed. Europæerne havde i modsætning til kineserne – helt tilbage fra 1400-tallet - en stor opdagelsestrang drevet af nysgerrighed, eventyrlyst og jagten på rigdom. Det førte til opdagelsesrejser, korstog, kolonisering, industrialisering, urbanisering, international handel osv. , som er de historiske forudsætninger for det, man med et moderne ord i dag kalder globalisering. Globaliseringen har faktisk eksisteret, længe før den fik et navn.

Jeg vil dvæle lidt ved en dansker, som I alle kender, og som brugte en stor del af sit liv på at rejse ud i verden. H.C. Andersen foretog ikke mindre end 29 lange udlandsrejser, og de varede tilsammen 10 år af hans liv. Nogle anklagede ham ligefrem for at være udansk.

Selv forklarer H.C. Andersen i 1850, at denne lyst til at rejse bare ikke kunne være anderledes, fordi omdrejningspunktet i hans danskhed var karakteriseret ved en uheldelig udlængsel og en uimodståelig trang til at udforske verden.

Dette er helt i tråd med professor (i litteraturhistorie) Svend Erik Larsens opfattelse af begrebet globalisering: *"Globalisering er ikke noget som helst, hvis den ikke manifesterer sig lokalt. Og lokalkultur har kun mening i en konfrontation med det, der ligger uden for den"*.

H.C. Andersen var bevidst om, at dét at rejse er at blive tvunget til at give slip på sig selv. I mødet med det fremmede at turde sige: Hvem er jeg?

Han foretog i 1840-41 en otte måneder lang rejse til Orienten – gennem 10 lande og lige så mange kulturer, trosformer og sprog. Mødet med det fremmede gav H.C. Andersen stor inspiration.

I årene efter Orientrejsen sprøjtede han eventyr ud på stribe. Eventyr som Ole Lukøje, Svinedrengen, Nattergalen, Den grimme ælling, Snedronningen, Elverhøj,

Hyrdinden og skorstensfejeren og Den lille pige med svovlstikkerne og mange flere er alle skrevet i 1840'erne.

H.C. Andersen havde let ved at krydse grænser. Han var drevet af stor nysgerrighed og nærede ingen større frygt for det fremmede. Han havde en åben og imødekommende indstilling.

At leve både som dansker, europæer og verdensborger lå som en eventyrlig ledetråd i H.C. Andersen. Hver eneste gang han rejste, tog han noget af den fremmede og store verden med hjem, fordi det kunne berige hans nationale identitet. Dermed levede han op til det ideal, han skitserer i *"Improvisatoren"* i 1835: Her advarer en gammel, vis mand den unge Antonio mod i sit liv at blive helt og aldeles opslugt af sit eget lille jeg. I stedet skal Antonio lære sig, - siger den gamle mand, at være åben over for andre kulturer: *"Gå mere uden for dig selv, og lad åndens radier skære den store verdens cirkel"*.

I Københavns Lufthavn er der i Terminal 3 et sted, der hedder Café Karen Blixen. På Café Karen Blixen kan man bl.a. få kenyansk kaffe, der er dyrket i nærheden af det sted, hvor Karen Blixen fra 1914 til 1931 havde en farm og drev en kaffeplantage. Karen Blixens værker appellerer til læsere over hele verden, og derfor er cafeens navn oplagt i lufthavnen, hvor mennesker bevæger sig på kryds og tværs af nationale grænser. Hun er et ikon, der står for noget dansk i udlandet og for noget internationalt i Danmark. Den internationale gennemslagskraft skyldes nok primært, at mange af Karen Blixens tekster beskæftiger sig med spørgsmålet "Hvem er jeg?".

I hovedværket *"Syv fantastiske fortællinger"* beskriver Karen Blixen, hvad det er for nogle forhold, erfaringer og fortællinger, man bruger, når man skal forklare, hvem man er. Karen Blixen hentede inspiration langt ude i verden, i en kultur som var fuldstændig forskellig fra den, hun var opvokset i. Det var en slags åbenbaring for hende at befinde sig blandt mennesker, som ingen forudsætninger havde for at forstå de sociale koder, der hidtil havde defineret hendes identitet.

Nu er det jer, der skal rejse ud i verden – enten reelt eller i overført betydning - og gøre "mærkelige erfaringer", som Karen Blixen kaldte det, for at opleve andre kulturer og gennem kulturmøder erfare, at der er andre måder at leve på end jeres egen og dermed end den kultur, som jeres identitet er forankret i.

En nutidig forfatter, som også i høj grad har hentet inspiration ude i verden, er Carsten Jensen, som I måske kender fra "Jeg har set verden begynde" og efterfølgeren "Jeg har hørt et stjernesud", som beskriver hans rejser verden rundt.

Carsten Jensen har samme indstilling som H.C. Andersen og Karen Blixen: *"For mig handler dannelse, uanset hvilken ramme den har – om én eneste, meget væsentlig ting: At opdage, at der er andre mennesker i verden. At der er andre ønsker og behov, andre måder at leve på. Og frem for alt: At intet menneske er en ø, hvorfor ens ønsker, drømme og behov nødvendigvis må modificere sig – for du er ikke alene på kloden. Du har ikke al plads og al tid i verden – for andre mennesker skal også have plads og tid"*.

Det er et af gymnasiets mål at give jer, studenter, multikulturel kompetence, som det hedder i dag. For det er nødvendigt, at I i fremtiden skal kunne begå jer i verden på flere sprog og med forståelse og respekt for andre kulturer.

Derfor har vi her på Gribskov Gymnasium i de sidste par år haft "Internationalisering", som et af vores særlige indsatsområder. Det har I mødt i undervisningen i forskellige fag og på tværs af fagene og på studieture.

Indsatsen har også resulteret i en række partnerskoler i forskellige lande: i Plzen, Barcelona, Berlin, Istanbul, North Carolina og Kina. Jeg beklager, at etableringen af de fleste af disse kontakter er kommet for sent til, at I for alvor har fået gavn af dem.

Men nogle af jer har fået mulighed for at besøge eller få besøg fra partnerskoler i forskellige lande og fire af jer rejser om kort tid til vores partnerskole i Kina for at fungere som engelsklærere i en summercamp for kinesiske gymnasieelever.

For ikke så længe siden så jeg – også i lufthavnen i Kastrup - en plakat, der fangede min opmærksomhed. Dens budskab var kort: *"Verden venter – Grib den"*.

Det budskab kan jeg helt tilslutte mig – både når det gælder den lille verden og den store verden.

Mulighederne har aldrig været større! Vi lever i en verden, der bliver mere og mere koblet sammen og integreret. Kulturer mødes og brydes som aldrig før. Mennesker flytter sig rundt på kloden på en helt anden måde end tidligere i historien. Generationerne før min bevægede sig ikke langt fra deres fødested – bortset fra H.C. Andersen og Karen Blixen og ligesindede. Jeres generation spreder sig over hele kloden. Jeg er overbevist om, at mange af jer på kort eller lang sigt benytter jeg af mulighederne for at komme ud og udforske verden. Og den ligger åben for jer, hvad enten I rejser rundt som backpackere eller vælger at studere eller arbejde i udlandet. At få viden om og indblik i andre landes kulturer vil helt sikkert være af stor betydning for jer i jeres fremtidige liv.

Morten Overgaard, kontorchef i Styrelsen for Internationale Studier, har udtalt følgende: *"Et udlandsophold kan give nogle styrkede, personlige kompetencer, erfaring, udsyn, og forståelse for andre kulturer, og det er netop dét, som arbejdsgiverne betragter som vigtige egenskaber for at fungere i den globale verden, som vi lever i". (Urban 11. maj 2010)*

Og lad mig vende blikket mod Kina igen. På vores skolebesøg oplevede vi de unge kineseres holdning til uddannelse: uddannelse åbner døre til et andet liv end forældrenes, til et liv med mere økonomisk velstand. De unge kinesere arbejdede med stor selvdisciplin, flid og målrettethed, nærmest døgnet rundt. De er fantastiske til at lære udenad og suge viden til sig. Til gengæld mangler de kinesiske gymnasieelever engelskkundskaber, evne til at tænke og handle selvstændigt og arbejde i grupper. Men kineserne vil gerne lære os kunsten efter, og når det sker, vil unge kinesere, med den ballast de har af viden og deres evne til at yde en kæmpeindsats, kunne konkurrere med jer unge i vesten. Udviklingen i Kina går i disse år meget stærkt.

Den danske generalkonsul i Shanghai udtrykte det på denne måde: *"Den kinesiske udviklingsvogn kører meget hurtigt. Vesten står på perronen og venter på, at det kinesiske tog skal ankomme. Men vi kommer måske til at vente forgæves, for mens vi venter, er toget kørt i en helt anden retning og ankommer ved en anden perron".* Det var et billedsprog, der manede til eftertanke.

Hvis I vil ruste jer til fremtidens udfordringer, bliver I nødt til at stifte bekendtskab med denne og andre fremstormende kulturer for at kunne agere i den fremtidige globaliserede verden.

Men lige nu sidder I for sidste gang samlet her på vores lokale gymnasium og venter på at få fri og komme ud i verden – med en betydelig større bagage: meget mere viden, indsigt og udsyn, end da I startede i 1.g.

Det har været en stor fornøjelse at have jer gående her på Gribskov Gymnasium i tre vigtige år af jeres liv. I har fået den bedst tænkelige ungdomsuddannelse. Og jeg siger det skråsikkert! Fordi jeg ved, at en studentereksamen er i topklasse.

Jeg ved, at en studentereksamen åbner alle døre – i hvert fald langt de fleste – i forhold til videregående uddannelser.

Jeg ved også, at jeres studentereksamen giver de absolut bedste resultater på de videregående uddannelser.

Det er vemodigt at skulle tage afsked med jer i dag, og vi vil komme til at savne jer.

Men i dag skal der festes, og hvem kan udtrykke det bedre end Benny Andersen:

”Thi kendes for ret:

Du er dømt til at leve!

Du må ikke kassere din skæbne

Tværtimod tage den på dig

Fyld den ud

Som din hud

Bid livet i låret

Find fremtiden frem

Rut med planer og visdomsord

For i dag skal der søreme leves!”

(Benny Andersen: Personlige papirer, fra Morgenhymne 1974)

Når I nu begiver jer ud i verden – på rejser, på videregående studier, i livet – så husk:
"Verden venter - Grib den"!
Held og lykke på rejsen.

Hjertelig til lykke endnu en gang!

Hermed dimitterer jeg årgang 2010 fra Gribskov Gymnasium